

Katrin Antsov: patsient ootab inimlikku kontakti

Digilahenduste kõrval tuleks meeles pidada, et inimese kontakt inimesega on meditsiinis jätkuvalt oluline. Aja leidmine patsiendi jaoks võib vähendada usaldamatust arstide vastu, leiab presidendilt riigi teenetemärgi pälvinud Pärnu Haigla neuroloog Katrin Antsov intervjuus Med24 toimetajale Madis Filippovile.

Kuidas jõudis teieni uudis, et saate presidendilt teenetemärgi?

See oli suur ehmatus. Meie kliiniku sekretär meelitas mu haigla vestibüüli. Minuga tahtvat keegi kohtuda. Esimene mõte oli, et on konflikt või kaebus, mis vajab kohest lahendamist. Teine mõte oli, et ajakirjanik soovib väikest intervjuud seoses asjaoluga, et selle aasta alguses taandusin sisehaiguste osakonna juhataja kohustustest. Saabus küll ajakirjanik, aga hoopis teistsuguse uudisega. Midagi sellist ma küll ei osanud oodata.

On olnud väga palju häid sõnu – see on armas! Kolleegid, ülikoolikaaslased, klassikaaslased, ammused tuttavad erinevatest eluperioodidest, ka tuttavad, kellega mul pole pikka aega kontakti olnud, saatsid sõnumeid või helistasid. Tähelepanu on olnud suur, see ei ole ju tavaline olukord.

Palun rääkige oma tööst – mille kõige-ga praegu tegelete?

Olen närviarst ja olen närviarstina töötanud terve elu. Tegeleme Pärnu haiglas nii erakorralise kui ambulatoorse neuroloogiaga. Töötan haiglas, osalen valvetes, teen ambulatoorseid vastuvõtte. Olin kaasatud neuroloogia eriala ja meie sisehaiguste kliiniku töö korraldamisse kuni aasta alguseni. Varem osalesime kolleegidega ka mitmetes ravimiuuringutes, kuid praeguse igapäevatöö mahu juures seda ressursi enam ei ole.

Kui noore arstina tööd alustasin, oli osakonnas patsiente rohkem ja viibimine haiglas pikem. Meditsiin, sh neuroloogia, on selle pika aja jooksul väga palju muutunud. Samuti töömahud. Praegu on haige haiglas keskmiselt 5–7 päeva. Kui alustasin, oli neuroloogia osakondades palju selja- ja kaelavaludega patsiente, tänapäeval on selliste

probleemide käsitlemisel täiesti muutunud. Väga suur maht, ligi kolmandik meie tööst on aju vaskulaarsed haigused. Palju on ka kesknärvisüsteemi põletikulisi haigusi. Suur hulk on *sclerosis multiplex*'i ja Parkinsoni haigeid, mäluhäiretega patsiendid. Esineb ka käitumishäireid, kuigi meil on nüüd väga tugev psühhiaatria, aga eks me vahel mõnda haiget jagame. Tegeleme siin kõik nii haiglas olevate haigetega kui ka ambulatoorse tööga.

Millised võimalused teie erialal Pärnus on?

Suuresti on Pärnus neuroloogiliste haiguste raviks tänapäevased võimalused olemas. Neuroloogia (nagu kogu meditsiin) toetub visualiseerimismeetoditele (kompuuter- ja magnetresonantstomograafia) ja füsioloogiliste funktsioonide mõõtmisele-hindamisele, laborile. Ja kindlasti ikkagi inimesega vestlusele ja läbivaatusele, mis on kõige alus ja mida tahan kindlasti rõhutada. Võrreldes suurte keskustega on erinevus vahest selles, et kõik võimalused ei ole iga päev ööpäevaringselt kättesaadavad ja kõiki analüüse ei tehta Pärnu haigla laboris. Analüüse saadame teistesse keskustesse, uuringute tulemuste asjus saab konsulteerida vajaduse korral teiste keskuste spetsialistidega. Tulemuseni jõudmine võib nõuda veidi rohkem aega.

Meie erialal on kolleegidega väga hea koostöö. Üldiselt tunneme ju kõik üksteist, oleme ühes koolis õppinud, meil on sarnased arusaamad. Probleemsemad haiged saadame vajaduse korral Tallinnasse või Tartusse (juhtivalt patsiendi soovist lähtuvalt). Meile üks lähedane eriala on neurokirurgia, mille keskused on PERHis ja TÜKis. Nendega on meil hea koostöö.

Katrin Antsov

Foto: Scanpix / Urmas Luik

Miks otsustasite osakonnajuhi tööst loobuda?

Olen vastutavat tööd teinud paarkümmend aastat, see on väga pikk aeg, ja praeguseks olen pensioni välja teeninud. Juba paar aastat olen tundnud, et ei naudi enam uuendusi, ei leia rõõmsat energiat muutustega kaasa minemiseks, suhete korraldamiseks jne. Tuleb anda võimalus teistele!

Milline on Pärnus teie erialal olukord töäjõuga – kas noori arste tuleb peale või paneb olukord muret tundma?

Olukord on pingeline. Pärnu haiglasse on viimastel aastatel noori arste tulnud, aga kahjuks mitte meie erialale. Neuroloogias olime väga raskes seisus 3–4 aastat tagasi. Meie kollektiiv pole suur, meil on neuroloogina tööl viis arsti. Peame katma nii valved, erialase erakorralise kui ka plaanilise töö. Kui keegi meie erialalt läheb pensionile või kellelgi on pikem haigusleht, tekivad suured probleemid. On olnud perioode, kus tööl on 2–3 arsti, kuid kõik n-ö rollid tuleb ikkagi täita ööpäevaringselt.

Meile on tulnud appi arstid teistest haiglatest, kes aitavad nädalavahetustel. Koostöö on olnud hästi tore, näeme seejuures teisi praktikaid. Eks üldised suunad on erialal ikka samad, aga teatud nüansid, suhtumised

võivad veidi erineda. Kindlasti on see hea kogemus.

Kahjuks ei ole meile veel noori neurolooge tööle tulnud. Küll lisandus kollektiivi paar aastat tagasi üks närviarst, kes oli elanud ja töötanud ligi 15 aastat välismaal.

Kui keeruline on patsiendil Pärnus teie juurde pääseda?

Järjekorrad on tõesti üsna pikad. Samas, üks meditsiinikorraldus näeb sageli ette muud kui see, mida patsient arvab ja tahab. Probleemiga kimpus olev inimene mõtleb ise välja (ka dr Google'i ja sõprade abiga), milline peaks tema teekond abi saamiseks olema, kelle juurde ta peaks minema. Inimeste esmasel kuulamisel, nõustamisel ja vajaduse korral edasisuunamisel on eriti oluline perearstide roll.

Kas patsiendid võiksid ainult läbi e-konsultatsiooni närviarsti juurde pääseda?

Me liigume sinna suunas. Mina veidi pelgan n-ö geniaalsete e-lahenduste ülimumlikust. Inimese kontakt inimesega on minu arvates oluline. Peame samas tunnistama, et teatud koormust e-lahendused leevendavad. Aga vahel kuulad mõnd patsienti ja tema teekonda: e-kiri perearstile, e-konsultatsioon

eriarstiga, soovitusel ... , aga patsiendiga reaalselt kontakti ei olegi. Midagi võib niimoodi jääda märkamata. Seejuures on erakorralise meditsiini osakondades ülekoormus. Pärnu haiglas ja ilmselt ka mujal haiglates on see personali puuduse tõttu suur probleem.

Kui palju teie juurde jõuab neid patsiente, kes ei peaks teie juurde jõudma, näiteks seljavaluga patsiente?

No ikka juhtub. Ma olen sellele seljavalu teemale palju mõelnud. Kui mina õppisin, siis vaadati alaseljavalusid võimaliku neurokirurgilise ravi aspektist. Neurolooge õpetati märkama neid patsiente, kes võiksid vajada kirurgilist ravi. Kuidagi siis see kujuneski nõnda, et seljavalu oli neuroloogide teema. Praeguseks on teadmised ja käsitlus kardinaalselt muutunud. Seljavalu on perearsti teema. Muidugi võib vahel kirurgia vajadus tulla kõne alla, kuid pigem harva.

Arvan, et peamine probleem on ajas, sest valudes inimene vajab spetsialisti, kes selgitaks, õpetaks ja vajaduse korral teeks seda korduvalt. Nõustamise ja selgitamise aega napib igal pool meditsiinis. Varasematel aastatel sattus meile ka palju ärevusega, meeleoluhäirega patsiente, kellel olid füüsilised kaebused, sest Nõukogude inimene ju sellist haigust ei põdenud.

Väärinfot, kuidas ennast ravida, levib väga palju. Kuidas te Pärnu Haiglas töötades tajute patsientide usaldust arstide vastu?

Üldiselt ma usaldamatust palju ei tunneta, kuigi kohati seda kindlasti on. Mõnikord

oled justkui ainult Pärnu arst ja päris arstid töötavad ikkagi keskustes Tartus ja Tallinnas. Eks me siis suuname ka edasi. Ma arvan, et usaldus ja usaldamatus on seotud arstide ja õdede ajaga või pigem ajapuudusega, et inimesele selgitada tema probleemi ja selle võimalikku lahendust. Oleme kõik suures ajalises defitsiidis, alates perearstidest ja -õdedest. Igaüks on ju erinev inimene, kes ei pruugi ühel moel kõike hoomata, eriti kui see puudutab inimest ennast või tema lähedast. Peamine probleem on ikkagi ajadefitsiit, sest inimene tahab inimesega rääkida. Vahel oleks inimesele vaja enam aega, et järele mõelda ja võib-olla veel kohtuda. Siis oleks usaldus suurem.

Kas tunnete Pärnu Haiglas ka millestki puudust?

Tunnen puudust teatud uuringute kättesaadavusest, kuna neile on pikad järjekorrad. Meditsiin on pidevas arengus ja nii palju tuleb kogu aeg uut peale teadmistes, aga ka suhetes ja suhtumistes. Kindlasti ootame kollektiivi rõõmsat tegusat neuroloogi.

Miks võiks noor arst tulla Pärnu Haiglasse tööle?

Pärnu on nii tore linn – on suve-Pärnu ja talvine vaikelu. Arstina saab tööalaselte teha peaaegu kõike: töötada statsionaaris, valvata, teha ambulatoorseid vastuvõtte, õppida. Ma arvan, et oleme siin ka üsna nii-öelda normaalsed. Ei ole pingestavat suurt konkurentsi, püüame normaalselt läbi saada.